

Реч захвалности

поводом доделе ЗЛАТНОГ БЕОЧУГА Културно-просветне заједнице Београда
(10. април 2003)

Даме и господо

поштовани чланови Жирија

драги пријатељи

Допустите ми да у име свих награђених изразим искрену и дубоку захвалност на признањима које сте нам доделили.

Почаствовани смо што сте међу бројним ствараоцима у науци, култури и уметности овога града запазили и наш скромни допринос. Историја једног града и једног народа је пре свега историја његове културе и његове цивилизације. Дух је силнији од тела, каже Стојан Новаковић, “мисао је јача од свачега. Трошне су човекове установе, али је вечит и неразориви дух народни у својој свести, у својој образованости, у духовном јединству својему.”

Управо је духовна и културна снага Београда побеђивала његове честе историјске драме и усуде, укључујући и варварска пљачкања и разарања. Оно што се почетком 20. века, када је Београд израстао у један светли и зрели град, називало београдским духом и београдским стилем у књижевности постало је трајном културном и друштвеном вертикалом овога града, темељом његовог престижа изван националних граница, извориштем духовности, мисаоности, националне традиције, шарма, моралне супериорности...

И зато сви ми – рођени у Београду, или дошли са разних страна нашега народа, осећамо се дужницима његовим. Без тога београдског духа, без наших великих претходника и учитеља, не би било ни нас самих. Јер сви се ми само, у дугом ланцу, једни другима на рамена наслањамо.

Тајна овог града јесте управо у томе, како пише Исидора Секулић да “неодољиво вуче, и задржава и у душу се увлачи људима свих положаја, крви, вера и језика.” Песници га често виде као лабуда белог, Бранко Радичевић пева 1847. “Београде, мој бели лабуде”, а Ракић је 1921. једну песму насловио “Миришу липе с питомог Врачара”. Свако од нас би могао рећи да је многа надахнућа за стварање нашао у овом граду и у овом крају. Град и крај су, каже Исидора, “пуни магичних енергија, и они живе у речнику песника, у мотивима музичара, у боји и цртежу сликара... У сонету написаном приликом смрти славног сликара Ел Грека стоји: Крит му је дао живот, а Толедо уметност”.

Тако је и са Београдом и многим његовим ствараоцима. Много тога у нашем раду и у нашим делима не би било да није тих београдских широких културних темеља, београдске отворености, ширине, слободе... Београд је вековима глава српског народа, у њега су упрте очи из свих покрајина и делова. Он је увек окупљао и сабирао цео наш свет, њему је увек била страна било каква регионална, цивилизацијска или верска ускогрудост. Зато је он и велики беоцуг, и велика карика. Али не само нашег народа.

Већ је давно уочено да је Београд место сусрета великих цивилизација, да је велики мост, спона, капија, да се налази на једном великом светском путу. Цвијић каже: Београд је главна капија Средње Европе на Балкан, преко њега су водили главни правци културних завојевања. “Разасрт

на овим побрђима, ћутљив као сфинкс, Београд је изненада давао подстрек за велике догађаје...”. Живот Београда је, кажу други “један драмски процес своје врсте”, он је “један од оних чудесних историјских градова који своје будућности ствара и живи, али унапред никада не зна”. Београд је “град изложен и биће све изложенији” уколико се буде више пео и више усправљао”, излож еност Београда је “опасност његова и понос његов и лепота његова”. (И. Секулић)

Радујемо се што ова признања примамо од Културно-просветне заједнице Београда, установе која је више од три деценије, уз све промене, остала привржена истинским вредностима духовног стваралаштва и културне традиције. Данас, када се пред нашим очима све више урушава један свет велике европске цивилизације, и када још увек има смисла говорити о потреби велике ренесансе европске културе, установе овога типа имају и даље своје место у културном животу града.

Треба се надати да ће култура Београда, и српска култура у целини, умети наћи достојне одговоре на изазове савремене епохе. Без националног идентитета нема ни европског идентитета. И обратно. А идентитет – то су пре свега култура и духовни лик и појединца и народа.

Још једном захваљујем свима.